

Memo ambtelijke vierhoek 17 januari 2023 – agendapunt arbeidsmarktpakket

Aanleiding

Januari is een cruciale maand voor het arbeidsmarktpakket. Om in deze kabinetsperiode nog wet- en regelgeving rondom de arbeidsmarkt te kunnen uitwerken, indienen en behandelen in het parlement, is het noodzakelijk dat het kabinet begin februari zijn arbeidsmarktpakket presenteert. Het streven van het kabinet is om tot overeenstemming te komen met sociale partners over het pakket. De voortgangsbrief over het arbeidsmarktpakket is op maandag 16 januari besproken in de CWIZO.

In deze ambtelijke vierhoek willen we inhoudelijk stilstaan bij de onderwerpen crisisregeling personeelsbehoud en de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen, zoals eerder ook is afgesproken in het bewindspersonenoverleg van 16 december. Verder kunnen we ook stilstaan bij loondoorbetaling bij ziekte. Tot slot willen we het proces voor de komende weken bespreken om elkaar goed op de hoogte houden.

Bespreekpunten

1. Bespreken inhoudelijke discussiepunten:
 - a. Is de vierhoek akkoord dat de deeltijd-WW uit het coalitieakkoord wordt vormgegeven als de crisisregeling personeelsbehoud? En kan de vierhoek zich vinden in de geschetste opties om de politieke druk op de minister van SZW tot steeds bredere openstelling van de crisisregeling personeelsbehoud te beperken? → [bijlage 1](#)
 - b. Is de vierhoek akkoord met de voorgestelde route en het vervolgproces ten aanzien van de arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen? Welke onderhandelingsruimte bestaat er voor het kabinet, met oog op sociale partners voor de vierhoek? → [bijlage 2](#)
 - c. Is de vierhoek akkoord met het voorstel op loondoorbetaling bij ziekte zoals beschreven in de bijlage? Welke onderhandelingsruimte bestaat er voor het kabinet, met oog op sociale partners voor de vierhoek? → [bijlage 3](#)
2. Bespreken proces:
 - a. Hoe ziet het proces er de komende weken uit – gesprekken met sociale partners, Catshuissessie, interdepartementale afstemming en afstemming binnen het kabinet – en hoe houden we elkaar goed op de hoogte? → [bijlage 4](#)

[Bijlage 5](#) is de Kamerbrief in de versie zoals aangeleverd voor de CWIZO van 16 januari. Geel gearceerde delen zijn de delen waar nog discussie over bestaat in de overleggen met sociale partners.

Bijlage 1: discussiememo crisisregeling personeelsbehoud (CP)

Inleiding

In het ambtelijk voortraject zijn er m.b.t. de CP twee discussiepunten opgekomen die we graag voorleggen aan de vierhoek.

1. FIN vindt dat de beoogde vormgeving van de CP risico's met zich meebrengt voor de financiering en budgetneutraliteit van de regeling. FIN heeft daarom behoefte om alternatieven zoals 'niets doen' of een 'brede economische stabilisator' te verkennen.
2. In de vormgeving van de CP is er een aanzienlijk risico op politieke druk op de minister van SZW om de regeling steeds opnieuw open te zetten voor crises met allerlei oorzaken en de voorwaarden te verruimen. Dat is met het oog op de budgettaire houdbaarheid van de regeling een risico. Hiervoor worden beheersmaatregelen voorgesteld. Bespreekpunt is of deze afdoende zijn.

Ad. 1 Alternatieven voor de crisisregeling

In het coalitieakkoord staat dat er een budgetneutrale deeltijd-WW wordt ingevoerd.¹ Ambtelijk SZW heeft bij de start van het traject meerdere opties voor een deeltijd-WW verkend. Zo is gekeken of er een wendbaarheidsregeling (automatische economische stabilisator) gemaakt kon worden. Dit houdt in dat de regeling altijd 'open staat' voor bedrijven met (tijdelijk) verminderde productie, los van de oorzaak daarvan. De voorwaarden zijn naar verwachting strenger dan bij een calamiteiten-/crisisregeling. Bij een wendbaarheidsregeling is het echter niet te voorkomen dat regulier ondernemersrisico van werkgevers overgenomen wordt, wat beleidsmatig zeer ongewenst is. Om het overnemen van ondernemersrisico's te beperken moet worden gekeken naar de voorwaarden/prikkels van de regeling. De enige haalbare optie is om werkgevers/werknemers zelf gezamenlijk verantwoordelijk te maken voor de financiering van de regeling. Dit is bijvoorbeeld hoe de Kurzarbeit in Duitsland werkt: werkgever krijgt een tegemoetkoming (volledig gefinancierd uit werkgevers- en werknemerspremies, moet de premies tijdens de Kurzarbeit doorbetalen, de werknemer krijgt te maken met een loonoffer tot 40% van het loon. Omdat ook in deze optie niet uitgesloten wordt dat regulier ondernemersrisico overgenomen wordt, vindt SZW dit een onwenselijke optie. Daarnaast is een dergelijke vormgeving met sociale partners in Nederland besproken, waarbij sociale partners hebben aangegeven dat dit voor hen niet wenselijk is. Daarom is deze optie afgefallen.

De optie niets doen is wat SZW betreft geen optie gezien enerzijds het coalitieakkoord waar de deeltijd-WW in beschreven staat, de in de Kamer breed gedragen politieke wens voor een crisismaatregel op de lange termijn² en de balans in het arbeidsmarktpakket. Daarnaast is het, gezien de ervaringen met de NOW, denkbaar dat in een volgende crisis grote druk ontstaat op steun vanuit de overheid. In dat geval leidt het ontbreken van een meer intelligente regeling zeer waarschijnlijk tot een snelle oplossing (zoals de NOW), die per definitie ondoelmatiger zal zijn. Het huidige instrument, de Wtv (Werktijdverkorting), is niet opschaalbaar voor de behandeling van aantallen die tijdens een crisis kunnen voorkomen. Ook is SZW van mening dat de alternatieve routes ondertussen afdoende zijn onderzocht en besproken. Daarnaast is SZW van mening dat de CP de meest wenselijke en haalbare uitwerking van de Deeltijd-WW is, waarmee invulling wordt gegeven aan het Coalitieakkoord en de Kamermotie. In het kader van het arbeidsmarktpakket is de CP als breekpunt aangemerkt door werkgevers, er zal dus geen deal kunnen komen zonder een uitgewerkte variant. De voortgangsbrief over het arbeidsmarktpakket zal begin februari uitgaan, en daarom is er nauwelijks ruimte voor uitloop/vertraging in de uitwerking.

In het BWO (MSZW, MEZK, StasFIN) 16 december is afgesproken dat er een gesprek zal plaatsvinden met het CPB en ambtelijk SZW, FIN en EZK om nog eens over alternatieve regelingen en de huidige vormgeving van de CP door te spreken. Dit gesprek staat gepland kort na de ambtelijke vierhoek. In de politieke vierhoek van 24/1 kan hier naar verwachting een terugkoppeling van gegeven worden.

¹ In het coalitieakkoord staat: Om de interne flexibiliteit en wendbaarheid van bedrijven te vergroten wordt in overleg met de sociale partners een budgettair neutrale deeltijd-WW uitgewerkt, met oog voor uitvoerbaarheid en betaalbaarheid.

² Motie Palland en Tielen, Tweede Kamer 2020/21, 35420, nr. 130, 24 september 2020 en Motie Palland, Tweede Kamer 2020/21, 35830 XV, nr. 9, 17 juni 2021.

Bespreekpunt: is de vierhoek akkoord met de invulling van de deeltijd-WW uit het coalitieakkoord als crisisregeling personeelsbehoud?

Ad. 2 Beperken politieke druk op M SZW

Er kan druk ontstaan op de minister van SZW om de voorwaarden van de regeling (hoogte vergoeding etc.) te versoepelen, steeds andere crises toe te voegen aan de regeling (zie bijlage 2) en om de regeling na afloop van 6 maanden te verlengen.

Het helemaal uitbannen van politieke druk is onmogelijk, er zal in alle scenario's (ook als er helemaal geen regeling is) politieke druk zijn. Ook is enige ruimte om (snel) nieuwe crisissituaties aan de regeling toe te voegen wenselijk, omdat er anders direct weer naar een NOW wordt gekeken als er een niet voorziene crisis ontstaat. Om deze druk echter zo veel mogelijk af te vangen en in te kaderen, is het voorstel om in de CP het volgende op te nemen:

- De ministers van FIN en EZK worden medeondertekenaars bij (wijzigingen) van de ministeriele regeling CP.
- De lijst met zaken die in ieder geval geen toegang geven tot de CP (o.a. economische risico's) wordt opgenomen in de wet in plaats van de ministeriele regeling.³ Daarnaast zullen enkele voorwaarden (zoals de hoogte van de vergoeding) in wetgeving opgenomen worden. Een wetswijziging is niet alleen aan de minister, maar ook aan het parlement. Dat betekent dat de verantwoordelijkheid voor de aanpassing bij zowel kabinet als parlement komt te liggen. Wetgeving aanpassen duurt daarnaast langer en is ingewikkelder dan aanpassen van een ministeriele regeling. Dat beperkt de mogelijkheden om dit (snel) aan te passen. Dit laatste is de motivatie om de duurbepanking *niet* in de wet op te nemen, aangezien dit verlenging gedurende een crisis, die mogelijk specifieke omstandigheden kent om wél te verlengen, nagenoeg onmogelijk maakt qua proces. Overigens, het blijft mogelijk om nieuwe crises aan de regeling toe te voegen, mits zij niet zijn uitgezonderd in de lijst met ondernemersrisico's.

Bij eventuele verruiming van de CP (afbakening, voorwaarden en duur steun) zal op hetzelfde moment budgettaire besluitvorming over dekking aan de uitgavenkant plaatsvinden.

Bespreekpunt: Is de vierhoek akkoord met deze opties om de politieke druk binnen de CP te beperken?

³ Zie bijlage 2 voor de lijsten met calamiteiten die wel/geen toegang geven tot de CP.

Toelichting: politieke druk en uitgewerkte opties

SZW is van mening dat enige ruimte wenselijk is om onvoorziene crisissituaties toe te kunnen voegen aan de CP regeling. Het is immers niet mogelijk om op voorhand alle mogelijke crisissituaties te bedenken en die op een lijst te zetten.

Daarnaast wil SZW dat de minister van SZW bij een in potentie grote crisis deze expliciet moet toevoegen aan de regeling. Dit vergt dus een aanpassing van de ministeriele regeling. Dit helpt om het gebruik van de regeling toe te spitsen op die situaties die ook daadwerkelijk impact hebben op de Nederlandse economie. (vb. 'pandemie' versus 'de Covid-19-pandemie van maart 2020'). Dit geeft ook ruimte om per casus in de uitvoering vast te stellen wat nodig is om de plausibiliteitsstoets (toegangscontrole) goed vorm te geven, ook als de aantallen enorm toenemen. Hierbij is het ontstaan van politieke druk niet te voorkomen of volledig af te vangen. Op 12 januari is hier met FIN en EZK ambtelijk over overlegd. Daar zijn opties uitgekomen om de politieke druk binnen de CP-regeling te beperken.

Er zijn verschillende opties bedacht en besproken om de politieke druk af te vangen:

1. Een aantal bewindspersonen (FIN, EZK, SZW) altijd laten meebeslissen bij het toevoegen van een nieuwe calamiteit aan de 'wel-toegang-lijst' (middels ministeriële regeling) én bij een eventuele verlenging van de CP. We hebben gezamenlijk besloten om deze optie sowieso in te passen in de regeling. Wel is afgesproken om te onderzoeken in hoeverre dit gaat leiden tot administratieve rompslomp, in de zin van het elke week moeten toevoegen van een nieuwe (kleine) crisis. Verwachting is dat dit erg mee zal vallen aangezien van te voren in kaart wordt gebracht welke calamiteiten vaak voorkomen, en UWV middels de 'wel-toegang-lijst' ruimte krijgt voor eigen interpretatie. Er zal bijvoorbeeld een term als 'extreme weersomstandigheden' op de wel-lijst komen te staan, waar UWV dan zelf invulling aan mag geven. Bij wijze van spreken kan een meteorietinslag in een dorp in Zeeland daar ook onder vallen.
2. De 'niet-toegang-lijst' én de financiële voorwaarden (loonoffer-werkgeversbijdrage-overheidsbijdrage) opnemen in de wet in plaats van op ministeriële regeling-niveau. Dan wordt het lastig(er) gemaakt om de ondernemersrisico's die op die lijst staan te verplaatsen naar de wel-toegang-lijst. Ook wordt het lastiger gemaakt om ten tijde van een crisis middels politieke druk een hogere overheidsbijdrage af te dwingen. Er is dan namelijk een wetwijziging nodig, en dit duurt ongeveer 1,5 jaar (of mogelijk sneller bij acute crisissituaties in combinatie met politieke eensgezindheid – dit gaat wel ten koste van de zorgvuldigheid). Daarnaast is de minister niet meer alleen verantwoordelijk voor de aanpassing, maar moet het parlement instemmen met de voorgestelde wijziging. FIN was enthousiast over deze optie. Besproken is ook of het wettelijk vastleggen van de tijdelijkheid (6 maanden) mogelijk is, om verlenging te voorkomen. Dit is echter niet wenselijk omdat er enige ruimte moet zijn om te kunnen verlengen. Als er middels een wetwijziging verlengd moet worden, dan duurt dat te lang en met terugwerkende kracht de wet wijzigen is geen wenselijke mogelijkheid, gezien mogelijk onrechtmatige uitgaven (en terugvorderingen) die dan kunnen ontstaan.
3. Wetenschappelijke 'commissie van Wijzen' aanstellen die advies moeten geven aan de minister over het toevoegen van een calamiteit aan de wel-toegang-lijst, of over het verlengen van de CP regeling >6 maanden. We denken dan bijv. aan een het CPB, de DNB en onafhankelijke experts uit het wetenschappelijke veld. Dit advies heeft echter juridisch geen waarde omdat het niet bindend is. Ook kan niet wettelijk worden vereist dat de minister wacht met regelgeving maken totdat er een advies ligt, of dat de minister alleen gemotiveerd kan afwijken van een advies. Er is besloten om deze optie daarom te laten varen.
4. Bij eventuele verruiming van de CP (afbakening, voorwaarden en duur steun) op hetzelfde moment budgettaire besluitvorming over dekking aan de uitgavenkant plaats laten vinden. Op die manier wordt direct besloten over het dekken van extra uitgaven, wat zorgt voor een betere afweging en beheersbaarheid van de regeling. Een verruiming van de regeling moet aan de uitgavenkant worden gedekt; het lastenkader (waar premies onder vallen) staat namelijk voor de gehele kabinetsperiode vast.

Soort politieke druk	Maatregel om die vorm van politieke druk te beperken
<p>1. De voorwaarden van de regeling</p> <p>Er kan gevraagd worden om de regeling in een grote/ernstige crisissituatie coulanter te maken. Bv. het verhogen van de overheidsuitkering en het verlagen van de werkgeversbijdrage/het loonoffer. Ook kan (al dan niet achteraf) de vraag opspelen of de overheid niet deels kan bijdragen middels de schatkist, i.p.v. dat de overheidsbijdrage wordt betaald middels de premies.</p>	<p>2. De hoogte van de vergoeding opnemen in de wet. Dan wordt het lastig(er) gemaakt om de vergoeding tijdens een crisis opeens op te hogen of aan te passen. Er is dan namelijk een wetswijziging nodig, en dit duurt ongeveer 1,5 jaar (en als je het snel wilt doen, minimaal een aantal maanden). Daarnaast is de minister niet meer alleen verantwoordelijk voor de aanpassing, maar moet het parlement instemmen met de voorgestelde wijziging.</p> <p>4. Budgetneutraliteit. De financiering van de CP loopt via de AWf-premies. Als de regeling wordt verlengd of voor nieuwe zaken open wordt gezet, dan zal op dat moment budgettaire besluitvorming over dekking plaats moeten vinden. Op die manier wordt direct besloten over het dekken van extra uitgaven, wat zorgt voor een betere afweging en beheersbaarheid van de regeling. Uitgangspunt is dan dat een verruiming van de regeling aan de uitgavenkant moet worden gedekt; het lastenkader (waar premies onder vallen) staat namelijk in principe voor de gehele kabinetsperiode vast.</p>
<p>2. De afbakening van de regeling (toevoegen van crises)</p> <p>Als zich een crisissituatie voor doet die niet op de wel-toegang-lijst staat (of een situatie die op de niet-toegang-lijst staat maar waar wel veel druk op staat), kan er druk ontstaan om de CP regeling voor die specifieke situatie open te zetten/de situatie op de lijst van crises toe te voegen.</p>	<p>1. Een aantal bewindspersonen (bijv. FIN, EZK, AZ) altijd laten meebeslissen bij het toevoegen van een nieuwe calamiteit aan de 'wel-toegang-lijst' (middels ministeriële regeling).</p> <p>2. De 'niet-toegang-lijst' opnemen in de wet. Dan wordt het lastig(er) gemaakt om de ondememersrisico's die op die lijst staan te verplaatsen naar de wel-toegang-lijst. (zie hierboven)</p> <p>4. Budgetneutraliteit (zie hierboven)</p>
<p>3. De tijdelijkheid ca. verlenging van de regeling</p> <p>Aan de CP regeling is nu een maximum van 6 maanden verbonden. Als een crisis langer duurt, kan er druk ontstaan om de regeling te verlengen.</p>	<p>1. Andere bewindspersonen laten mee tekenen bij deze beslissing (zie hierboven)</p> <p>4. Budgetneutraliteit (zie hierboven)</p>

Toelichting: lijsten met calamiteiten en crises binnen en buiten de CP

NB. Deze lijsten moeten nog verder uitgewerkt worden, maar geven een goede indicatie waar SZW aan denkt qua afkadering van de regeling. Over deze lijsten zal nog verder gesproken worden met FIN en EZK.

Calamiteiten en crises die toegang geven tot CP

Als calamiteiten die buiten het reguliere ondernemersrisico vallen en dus toegang tot de CP geven, worden aangemerkt:

Lijst 1

- Brand in het bedrijfspand, waardoor de werkzaamheden niet langer uitgevoerd kunnen worden
- Extreme weersomstandigheden waardoor schade toegebracht is aan bedrijfspand(en), (overstromingen, blikseminslag, schade door hagel, aardbevingen)
- Extreme weersomstandigheden als gevolg waarvan (of ter preventie waarvan) de overheid maatregelen neemt om de schadelijke gevolgen hiervan te beperken, waardoor NL bedrijven in hun productiviteit beperkt worden. (vb: ontruiming van de Betuwe vanwege hoog water, 1995).
- Dierziekten die als gevolg van overheidsmaatregelen leiden tot geheel of gedeeltelijke stillegging van productie, verwerking en/of vervoer van al dan niet besmette dieren (Dit geldt voor bekende dierziekten als MKZ, varkens- en vogelpest, en voor nieuwe, nog onbekende dierziekten waar bovenstaande op van toepassing is).

In de toelichting/in de regeling zal daarnaast opgenomen worden dat de minister in de volgende situaties een calamiteit *kan* toevoegen aan de lijst met crises die toegang geven tot de regeling. Nadere specificatie is nodig, omdat het niet in alle gevallen wenselijk zal zijn om de CP open te zetten.

-
- *Lijst 2*
- Langdurige en niet geplande uitval van vitale infrastructuur (vb. energie/internet), waardoor het land (of een deel daarvan) plat ligt
- Impact van oorlogen op wereldniveau waar NL bedrijven door geraakt worden, mits de werkgever wel kan aantonen dat er geen sprake is van risicovol ondernemerschap zoals het afhankelijk zijn van één leverancier of afnemer.
- Impact van sancties die opgelegd worden door buitenlandse overheden, waar NL bedrijven door geraakt worden
- Impact van nationale of internationale rampen en terroristische aanslagen op NL bedrijven. (vb. vuurwerkramp in Enschede en terroristische aanslagen 9/11 VS)
- Impact van een regionale of nationale kernramp
- Impact van door de overheid opgelegde beperkingen ter bestrijding van een epidemie

Voorbeeld: Dit houdt in dat lijst 1 wordt aangevuld door wijziging van de ministeriele regeling, en er bijv. wordt toegevoegd:

- De kernramp van plaats X op datum Y die impact heeft op het NL bedrijfsleven; of
- De oorlog tussen Rusland en Oekraïne van 2022 voor zover deze zorgt voor een stop in aanlevering van grondstoffen, en voor zover dit impact heeft op NL ondernemingen.

Calamiteiten en crises die geen toegang geven tot CP

Calamiteiten die in elk geval dienen te worden beschouwd als regulier ondernemersrisico (en die dus **buiten** de CP vallen):

- Strategisch risico
 - o aanlooppromblemen van startende ondernemingen
 - o Schorsen van werknemers
 - o Orderverlies (als gevolg van fusie of faillissement)
 - o Export/import

- o Verplaatsen productie naar ander land
 - o Werkzaamheden verrichten voor maar één opdrachtgever
- Compliance risico
 - o Beleidsontwikkeling door overheid (afgezien van crisisrijpe overheid - tenzij gebruik gemaakt kan worden van andere overheidsregelingen)
 - Accijnsverhogingen
 - Quoteringsmaatregelen
- Operationeel risico
 - o Inadequaaf bepalen premies
 - o Inadequaaf uitvoeren betaalproces
- Reputatie risico
 - o Gebrekkige kwaliteit producten
- Financieel risico
 - o Debiteurenrisico
 - o Nadelige investering
 - o Kredietrisico
 - o Fraude
- Verzekerbare risico's
 - o Schade
 - o Ziekteverzuim werknemers
 - o Ongevallen op het werk
 - o Aansprakelijkheid
 - o Cybercriminaliteit
 - o Schade aan voorraden
 - o Expatrierisico's
- Technologische risico's
 - o Gebrekkig inspelen op technologische ontwikkelingen
- Markt risico
 - o gebruikelijke fluctuaties in bedrijvigheid
 - o gewijzigde marktsituaties
 - o Valutaschommelingen
 - o Prijsstijging grondstoffen
 - o Laagconjunctuur
- Concurrentie risico
 - o gewijzigde concurrentieverhoudingen

Bijlage 2: discussiememo arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen

Aanleiding en doel bespreking

- In het Coalitieakkoord is opgenomen dat er een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen komt. Eerder is dit voornemen opgenomen in het Pensioenakkoord, waarna een gevraagd advies over de vormgeving is gegeven door de Stichting van de Arbeid.
 - Via de voorliggende voortgangsbrief over de arbeidsmarkt wordt o.a. zoveel mogelijk de hoofdlijnen van de vormgeving van die verzekering vastgesteld. Op die manier kan er spoedig gewerkt worden aan de uitwerking in een wetsvoorstel, om het wetgevingstraject door dit kabinet te laten afronden. Dit is ook noodzakelijk vanwege mijlpalen waaraan Nederland zich heeft gecommitteerd voor het Herstel- en Veerkrachtplan (Q1 2025 publicatie wet in Staatsblad).
 - In het BWO Arbeidsmarktbeleid van 16 december jl. (MSZW/MEZK/StasFIN) is over de vormgeving van de verplichte verzekering doorgepraat, primair over de zogeheten opt-out. Met die opt-out kunnen zelfstandigen uit de publieke verzekering stappen, indien ze een private verzekering afsluiten die ten minste dezelfde dekking biedt en dezelfde premie vraagt als de publieke verzekering.
 - In het BWO is gevraagd:
 - a. Voor de voortgangsbrief nog geen definitieve beslissing rondom de opt-out te nemen;
 - b. Om een memo op te stellen voor de vierhoek nader door te praten over de implicaties van een opt-out. Dit memo strekt daartoe.
 - In de concept voortgangsbrief over de arbeidsmarkt wordt de lijn gevolgd dat er een opt-out komt, mits haalbaar (dwz: uitvoerbaar, uitlegbaar, betaalbaar en tijdig).
- Toelichting
- *Waarom een opt-out en welke randvoorwaarden zijn daarbij nodig?*
 - Het doel van de geclausuleerde opt-out is het bieden van keuzevrijheid aan zelfstandigen en daardoor maatwerk mogelijk maken. De publieke verzekering zal een uniforme verzekering zijn, op de private markt is er de mogelijkheid om aan een grotere verzekeringsbehoefte te voldoen. Zo kan bijvoorbeeld de zelfstandige met een hoger inkomen dat inkomen integraal bij de private verzekeraar verzekeren of kan de zelfstandige die een kortere wachttijd wil, deze bedingen op de private markt.
 - Voordelen opt-out: Ten opzichte van een volledig publiek stelsel waarbovenop de private markt aanvult, geldt dat in een dergelijk stelsel een zelfstandige te maken heeft met zowel een publieke als een private verzekering. Dit is voor de zelfstandige minder wenselijk: het is voor de zelfstandige complexer, en bij ingetreden arbeidsongeschiktheid heeft deze ook twee re-integrerders.
 - Voor de private verzekeraar is er in een aanvullingsstelsel een minder grote prikkel om de verzekerde te laten re-integreren.⁴
 - Nadelen opt-out: Een opt-out gaat gepaard met enerzijds gedragseffecten (averechtse selectie) en anderzijds complexiteit in de uitvoering.
 - Met betrekking tot de gedragseffecten geldt dat er een prikkel is voor gezonde zelfstandigen om over te stappen naar de private markt. Daar krijgen ze voor dezelfde premie mogelijk meer dekking. Bij een lastendekkende publieke premie stijgt deze doordat het gemiddelde arbeidsongeschiktheidsrisico van de achtergebleven populatie (steeds verder) stijgt. Ambtelijk SZW gaat ervan uit dat deze gedragseffecten beheersbaar zijn door een stabiliteitsbijdrage in rekening te brengen bij privaat verzekerden die gebruik maken van de opt-out (bij privaat verzekerden opgehaald door private verzekeraars). Door die bijdrage kan de stijging van de publieke premie door uitstapgedrag worden gereguleerd.
 - Met betrekking tot uitvoeringsaspecten geldt dat volgens de Belastingdienst het identificeren van de opt-outpopulatie niet in alle gevallen kan, bijvoorbeeld vanwege gebrek aan informatie. Dit leidt tot uitvoeringsvraagstukken en -risico's die de BD nog niet allemaal kan overzien.
 - Daarnaast verwacht de Belastingdienst dat voor de uitvoering van de opt-out een fors beroep wordt gedaan op de IV-capaciteit, en dat het daardoor – mits uitvoerbaar – twee jaar langer duurt om te implementeren.

⁴ Stel voor een zelfstandige met een jaarlijks inkomen uit winst van € 60.000, en een verzekeringsbehoefte van € 50.000. Via de publieke verzekering kan deze maar ongeveer € 34.000 verzekeren (max premiegrondslag), dus moet er een aanvullende private verzekering van € 16.000 komen. Als de private verzekeraar ook voor dit bedrag een verzekering aanbiedt, is in elk geval de prikkel bij arbeidsongeschiktheid een stuk beperkter voor deze verzekeraar om in te zetten op re-integratie tov een systeem met opt-out waar de verzekeraar de gehele € 50.000 verzekert.

- Om de gedragseffecten te mitigeren, wordt het stelsel complexer en daarmee ook mogelijk lastiger uitlegbaar.
-
- *Uitwerking van een opt-out*
- SZW, UWV en de BD zijn aan het uitwerken hoe de opt-out op detailniveau kan worden vormgegeven. Er wordt gestreefd naar een zo eenvoudig mogelijk variant, om de kans op uitvoerbaarheid te vergroten.
- Hierbij is in elk geval noodzakelijk dat private verzekeraars een centrale rol krijgen, verzekeraars hebben aangegeven hiervoor open te staan. Dat betekent concreet dat verzekeraars bij de BD/UWV aangeven dat zij zelfstandigen privaas hebben verzekerd. Op die wijze komt er een signaal binnen dat bij die zelfstandige geen premie voor de publieke verzekering hoeft te worden geïnd en dat aan die persoon geen uitkering of re-integratievoorziening hoeft te worden aangeboden. De BD/UWV mag van de juistheid van het signaal van de private verzekeraar uitgaan en dat toezicht op de juistheid langs andere weg wordt vormgegeven.
- Het bovenstaande schetst de meest eenvoudige uitvoering van een opt-out, gezien vanuit de beoogde publieke uitvoerders, maar bevat nog uitvoeringsvraagstukken waarover duidelijkheid noodzakelijk is alvorens te kunnen beoordelen of de opt-out uitvoerbaar is. Indien dit niet kan worden bewerkstelligd is onzeker of een opt-out in de praktijk kan worden gebracht.

Vervolgproces

- De BD, UWV en SZW werken een opt-out verder uit voor een wetsvoorstel, in samenwerking met het Verbond van Verzekeraars. Dit zal rond het zomerreces voor een uitvoeringstoets aan de BD en UWV worden voorgelegd.
- Mocht er geen opt-out wenselijk of haalbaar zijn, zal in elk geval het draagvlak onder sociale partners (VNO-NCW) verder afkalven. Zij hebben aangegeven dit een zeer belangrijk onderdeel van de verplichte verzekering te vinden.

Bijlage 3: discussiememo loondoorbetaling bij ziekte

- Als het stuk loopt met de polder, is het waarschijnlijk dat dit onderwerp daarin een grote rol speelt.
- De belangrijkste wensen uit de polder zijn:
 - Werkgevers:
 - na één jaar ziekte geen verplichting werkgever zieke werknemer terug te laten keren in het eigen bedrijf (eerste spoor re-integratie)
 - liefst géén toets op re-integratie-inspanningen werkgever na het eerste jaar ziekte, of in ieder geval zo min mogelijk bureaucratie
 - maatregel van toepassing op een grotere groep werkgevers (niet alleen bedrijven met meer dan 25, maar ook bedrijven met meer dan 100 werknemers)
 - Werknemers:
 - koppelen aan verbeteren WIA (wegnemen hardheden)
 - behouden rechten van deels gere-integreerden (re-integratie eerste spoor in tweede ziektejaar)
- Er is mogelijk een compromis voorhanden door de maatregel te richten op kleine werkgevers (< 25 werknemers) of kleine en middelgrote werkgevers (<100 werknemers):
 - Vooral de kleinere werkgever kan moeite hebben met de verplichting tot re-integratie in het eigen bedrijf. Binnen kleinere bedrijven zijn die oplossingen moeilijker voorhanden dan voor grotere bedrijven.
 - Hierdoor blijven ook de budgettaire gevolgen beperkt. De varianten voor kleine werkgevers zijn beide in te passen binnen de in het coalitieakkoord gereserveerde middelen van structureel €310 miljoen. Dit hebben we in ons vorige gesprek (met Stas Fin ipv MFIN) ook besproken.
 - De variant voor werkgevers met <100 werknemers komt meer tegemoet aan de wensen van werkgevers, die de maatregel eigenlijk voor alle werkgevers willen laten gelden.
 - Vakbonden zouden dan moeten accepteren dat bepaalde WIA-hardheden, in het bijzonder de door hen gewenste verlaging van de WIA-drempel van 35%, niet op korte termijn uitvoerbaar zijn en pas verder worden bekeken na de commissie WIA.
 - Werkgevers zouden dan moeten accepteren dat deels gere-integreerden rechten behouden (nader vorm te geven ontslagtoets na één jaar) en dat de huidige verplichtingen voor grote werkgevers in stand blijven.
- Met oog op de genoemde grens van 25 of 100 werknemers:
 - Er zijn twee grenzen in het huidige stelsel, namelijk de grens tussen kleine en middelgrote werkgevers (25 maal de gemiddelde premieplichtige loonsom per werknemer, ca. 92% van de werkgevers en ca. 27% van de totale loonsom valt onder die grens) en de grens tussen middelgrote en grote werkgevers (100 maal de gemiddelde loonsom per werknemer, ca. 98% van de werkgevers en ca. 49% van de totale loonsom valt onder die grens).
 - Ons advies is om één van deze twee grenzen te kiezen en géén nieuwe grens in het stelsel te introduceren voor deze maatregel.
- Als er gekozen wordt voor het beperken van deze maatregel tot werkgevers met maximaal 25 of 100 werknemers, dan blijven we binnen het gereserveerde budget zoals vastgelegd in het coalitieakkoord. Bij toepassing op alle werkgevers zou substantieel extra budget nodig zijn.

Bijlage 4: proces

In onderstaande tabel een overzicht van de geplande overleggen tot aan verzending van de brief.

	Binnen kabinet		Met sociale partners
Vr 16 dec	BWO over arbeidsmarktpakket		
		Do 22 dec	Bestuurlijk overleg
		Do 12 jan	Gesprek SZW – BD – FNV – VNO over aov zelfstandigen
Ma 16 jan	CWIZO	Ma 16 jan	Gesprek MSZW – FNV over loondoorbetaling bij ziekte
Ma 16 jan	Gesprek MFIN - MSZW		
Di 17 jan	Ambtelijke vierhoek	Di 17 jan	Gesprek MSZW – voorzitters SvdA (vz FNV & vz VNO-NCW)
		Vr 20 jan	Bestuurlijk overleg MSZW – sociale partners
Di 24 jan	Politieke vierhoek		
Di 24 jan	Driehoeksoverleg (SZW – UWV)		
		Ma 30 jan	Catshuissessie
Di 31 jan	RWIZO		
Vr 3 feb	Ministerraad en verzending brief		